

1

ויצא ומעשה באחד שנמלה בירו ויצא וקבר אשתו ושני בניה ואע"פ דבצית קי"ל דבצית סבנר לבנר מוזה שאני שגורם למזיקים שיבואו (פנ"י) מיהו יכול לתבוע דמיהן מהנכנס לרור בתוכה ואף אם זה הנכנס אינו רוצה לשלם מ"מ אסור לו ליטול אבל במשכירה לעכו"ם נוטל המזוזות וכן אם שכר בית ממנו וקבע שם מזוזות כשיצא ממנה יכול ליטול א"כ משכירה עיר לישראל אחר יכול ליטול דמיהם מאותו ישראל הנכנס וכשהוא יוצא יטלם ויש מי שרוצה להתיר ליטול המזוזות גם מבית ישראל כשיצא אם אין לו להשיג מזוזות למקום שנכנס שם (פ"ה נכס נכ"י) וצ"ע. ואינו יהודי המבקש מוזה מישראל ליתנה לו שיקבע בפתחו לא יתן לו טהרי אינו מצוה במצוה זו אך אם יש לחוש משום איבה ושיגיע לו רעה מותר (ורא"י מירכ"ל פ"ק דפ"א דר"י ש"ל מוזה לארבעין וס"פ פ"י דש"ל ס"ס ולינו כן כדמוה בשאלות פ"ק פ"ב ור"י ס"ס קט"ו שיקבע פ"ה בשאלות ודו"ק) (ומתוס' שכתב כ"כ ד"ס רב נתי' ראשון).

ד נשים חייבות במזוזות שהיא מ"ע שאין הזמן נרמא ונשים חייבות בהן ואע"פ דמוזה איתקש להחילין ות"ת מ"מ הא כתיב למען ירבו ימיכם וגם נשי בעי חיי ונכס קטנים מחנכים במצוה זו כדי להרנילן במצות ודע דבברכות ירושלמי פ"י הרואה (ס"ג) העושה מזוזות לעצמו אומר לעשות מזוזות לאחר לעשות מזוזות לשמו כשהוא קובע אומר אקבץ על מצות מזוזות ע"ש ולפי הש"ס שלנו לא קי"ל כן כמ"ש רמב"ם במוזה (פ"ה) אלא קי"ל כמ"ש לעיל בס"י רמב"ם פ"ה ע"ש.

אע"פ שהרבה דרים שם (ג"ה) והבריקה פירש"י שם נקבה או נגנבה ע"ש ולפי"ו מקום המיועד לרקובין כגון שיש שם לחלוחית כמו שהרבה מצוי במדינתנו יש לבדוק הדיר לכל הפחות פעם בשנה וכן אני נוהג ואפילו מצא ג' שלא נתקלקלו חייב לבדוק כולם רבוה לא שייך חזקה כיון שאינו דומה מקום למקום כמ"ש (נכ"י) ואף כשמתעצל מלבדוק וירצה להניח עוד מזוזות אסור. כסיום ב"ל תוס' (פ"ה נכס נכ"י).

ב קי"ל דמוזה חובת הדיר היא כלומר לא חובת הבית ואם יש לו בתים ואינו דר בהם ואינו משתמש בהם פטורים ממזוזות ורק אם דר בה חייב במזוזות ולכן השוכר בית מחבירו חייב השוכר לעשות לה מזוזות וגם לקבוע מקום המזוזות וכמ"ש בח"ס סי' שו"ד וכבר נחבאר בס"ס רפ"ו דע"ל פחות כל"י יום אינו חייב במזוזות ע"ש ואפילו שכר הבית בחזקת שיש לו מזוזות ונמצא שאין לו אין זה מקח טעות דניחא ליה לאינש למיעבר מצוה בממוניה כשהיא ברמים קלים במזוזות ויש מי שרצה לומר כשנכנס לבית שיש שם מזוזות יברך אקבץ לדור בבית שיש בו מזוזות ואינו עיקר דלא מצינו ברכה זו בשום מקום וג"ל דזה יכול לעשות להסיר המזוזות ולכודקם ואח"כ יקבע אותה בברכה ואע"פ דבס"י רפ"ה נחבאר שלא יברך בכה"ג והו' כשכבר דר בה אבל הנכנס לדור שפיר סברך בכה"ג (מיד דכ"ס אג"ת ודו"ק).

ג תניא בב"מ (ק"ג) המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזות וכשהוא יוצא לא יטלנה בירו

רצ"ב כל דיני שילוח הקן וכו' כ"א סעי'.

תשלח וגו' והוא כלא תוכל להתעלם אלא שיהו בלאו וזהו בעשה (ואף שכן פ"ק דין חייב לנדוק אחרים מ"מ נוודלי דכך גדול כולל לנכ"י פ"טס זו וכ"כ כנכ"י נכס פאריז"ל).

ב ואין להביא ראיה להיפך מהא דתנן ההם (קמ"ה) אסר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים חייב ע"ש דמשמע דחזקא בכה"ג אבל אם רוצה שלא להתקרב לשניה פטור דאינו כן בשנדקדק מאי קמ"ל אלא דהא קמ"ל דלא תימא דהתורה לא הקפידה רק שלא ליטול שניהם כדכתיב לא תקח האם על הבנים אבל כנסילת אחד מהם קיים המצוה והא דכתיב שלח השלח את האם וגו' חזקא מינייהו נקטה והיה להיפך לשלוח הבנים וליטול האם לזה קמ"ל דאינו כן דחזקא קאמרה תורה לשלוח האם וליטול הבנים ולא להיפך וא"כ אין זה ענין לאם ורצה שלא לקיים המצוה כלל (ורא"י מ"י שכתב דמתוס' ק"מ ד"ס שני יש סתירה לזה (ס"ס נכ"י) אך נאמתי לין שום סתירה למדקדק כדכריס פ"ה וכתו"י פלמו כתב שיותר נראה כפי' המשכ"ל פ"ה ולדעתו גם מתוס' לין סתירה ודו"ק).

י"ח

א כתיב כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך וגו' מצוה זו אינה חובה לקיים אלא כשבאה לידו וכך שנו הכסמים בה' שילוח הקן (תולין ק"יט) יכול יחזור בהרים יגבעות כדי שימצא קן ת"ל כי יקרא במאורע לפניך ע"ש אבל כשאירע לפניך אתה מחויב לקיימה ואינך יכול לומר איני רוצה ליקח את הבנים ולא את האם יאעבור מפניהם דנראה מלשון הש"ס דרק אינו מחויב לחזור אחר קן ומשמע להדיא דאם באת הקן לידו מחויב לקיים המצוה וכ"כ אחד מן הגדולים (ח"י ס"י) הא למה זה דומה לאכירה שאינו מחויב לחזור אחר אכירת איש אבל כשעובר לפניו כתיב לא תוכל להתעלם וה"ג כן הוא ואין לומר הרי כאן לא כתיב לא תוכל להתעלם דו"ל דה"ג לפי פשטא דקרא כן הוא כי יקרא קן צפור וגו' יש ע"ד לאו דלא תקח האם על הבנים ויש ע"ד עשה שלח